

MARIESTAD

Finanspolicy

Mariestads kommunkoncern

**Antagen av
Kommunfullmäktige
Mariestad 2023-12-18**

Finanspolicy

Typ av styrdokument:	Policy
Beslutsinstans:	Kommunfullmäktige
Datum för antagande:	2023-12-18
Diarienummer:	KS 2023/00589
Dokumentet gäller för:	Mariestads kommun och dess bolag
Giltighetstid:	Tills vidare
Tidpunkt för aktualisering:	Vid behov. Som senast 2027.
Dokumentansvarig:	Ekonomichef

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

Plan

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

- **Policy**

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte.....	4
Mål för finansverksamheten	4
Organisation och ansvarsfördelning	5
Finansiell samordning i kommunkoncernen	5
Fördelning av ansvar och befogenheter	5
Finansråd	6
Likviditetshantering	7
Likviditetsplanering.....	7
Betalningsberedskap.....	7
Skuldförvaltning	7
Riskhantering	8
Kapitalbindning.....	9
Räntebindning.....	9
Finansiella derivat	9
Utlåning från koncernbanken	9
Räntepåslag/borgensavgift	9
Leasing	10
Kommunkoncernens kapitalförvaltning och avkastningsmål.....	10
Kortfristig likviditetsförvaltning	10
Långfristig likviditetsförvaltning.....	10
Ansvarsfulla och etiska placeringar	10
Förvaltningsstrategi	11
Tillgångsslag	11
Räntebärande papper.....	12
Kreditrisk	12
Ränterisk.....	12
Valutarisk	12
Aktier.....	13
Motparter och förvaring av värdepapper	13
Uppföljning och rapportering	13
Intern kontroll	13

Inledning

Denna policy gäller för Mariestads kommun och de kommunala bolag där kommunen har ett majoritetsägande. Fortsättningsvis benämns Mariestads kommun och dess majoritetsägda bolag i denna policy för kommunkoncernen.

Den koncerngemensamma finanspolicyn visar i vilken riktning Mariestads kommun och dess bolag ska styra ur ett finansiellt perspektiv med fokus på en effektiv finansverksamhet.

Med finansverksamhet avses likviditetsförvaltning och finansiering.

Finanspolicyn beslutas av kommunfullmäktige, varefter även bolagens styrelser ska besluta om finanspolicyn.

Syfte

Finanspolicyn är ett ramverk från kommunfullmäktige i syfte att ange övergripande målsättningar, ansvarsfördelning och principer för finansverksamheten inom kommunkoncernen genom att:

- fastställa finansverksamhetens mål,
- fastställa ramar för hur finansverksamheten ska organiseras,
- fastställa ramar och riktlinjer för begränsning av finansiella risker och
- fastställa ramar för rapportering och uppföljning.

Mål för finansverksamheten

Kommunfullmäktiges finansiella mål är styrande för all verksamhet inom kommunkoncernen. De finansiella målen kommer att mätas på kommunkoncernnivå utifrån indikatorerna resultat och soliditet. För att uppnå dessa mål är det en förutsättning att finansverksamheten är strukturerad och tydlig.

Finansverksamheten ska arbeta utifrån följande mål:

- ha god betalningsberedskap, på både kort och lång sikt, och tillgodose kommunkoncernens långsiktiga kapitalbehov,
- sträva efter låga räntekostnader och låg risk i arbetet,
- leda och samordna analys av framtida skuldförvaltning,
- samordna penningflöden och minimera extern inlåning,
- effektiv användning av eventuell överlikviditet,

- följa och rapportera de finansiella riskerna samt
- ha en god intern kontroll

Organisation och ansvarsfördelning

Nedan framgår fördelning av ansvar mellan kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Delegering av beslutanderätt från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen framgår av kommunstyrelsens reglemente. Delegering av beslutanderätt från kommunstyrelsen till delegat framgår av kommunstyrelsens delegationsordning.

Förvaltningsorganisationen som berör finanspolicyens områden är nedan kallad kommunkoncernens finansverksamhet.

Finansiell samordning i kommunkoncernen

Kommunkoncernens finansverksamhet samordnas i Mariestads kommuns koncernbank. Syftet med samordningen är att uppnå en enhetlig riskhantering i hela kommun-koncernen och att uppnå stordriftsfördelar av ekonomisk och administrativ karaktär. De kommunala bolagen ansvarar i enlighet med aktiebolagslagen samt inom ramen för gällande bolagsordning och ägardirektiv självständigt för sin ekonomiska verksamhet. I sin finansiella verksamhet ska de samordnas inom ramen för kommunkoncernens finansverksamhet.

Med kommunkoncernens finansverksamhet avses följande områden:

- Likviditetshantering
- Skuldförvaltning
- Utlåning och borgen
- Bank- och cashmanagementtjänster
- Leasing
- Medelsförvaltning
- Kort - och långsiktig kapitalförvaltning

Fördelning av ansvar och befogenheter

Det är kommunfullmäktiges ansvar att:

- Säkerställa att finansverksamheten bedrivs i överenskommelse med kommunallagen.
- Fastställa finanspolicy.

- Besluta om en maximal ram för kommunkoncernens låneskuld för kommande budgetår.
- Besluta om villkor för borgen samt interna utlåningsramar för kommunala bolag.

Det är kommunstyrelsens ansvar att:

- Vid behov sker en revidering av kommunkoncernens finanspolicy
- Utarbeta riktlinjer för den operativa finansverksamheten som säkerställer en god intern kontroll och att reglerna i kommunkoncernens finanspolicy efterlevs.
- Löpande följa finansverksamheten genom finansiell rapportering.

Bolagsstyrelserna ansvarar för att:

- Fastställa kommunkoncernens finanspolicy.
- Säkerställa att finansverksamheten i respektive bolag bedrivs inom ramen för de ägardirektiv som fastställs på bolagsstämman.
- Tillhandahålla information till kommunstyrelsen för att uppnå en effektiv finansiell samordning inom kommunkoncernen.

Det är kommunkoncernens finansförvaltning ansvar att:

- Säkerställa en effektiv kapitalförsörjning för kommunkoncernen.
- Vid behov föreslå uppdatering av kommunkoncernens finanspolicy till kommunstyrelsen.
- Bevaka och hantera kommunkoncernens finansiella risker och säkerställa en god intern kontroll.
- Föreslå förändring i borgensavgifter, internräntepåslag och administrativ avgift i enlighet med lagstiftningen.
- Tertiälvist rapportera till kommunstyrelsen avseende finanshanteringen i en finansrapport.

Finansråd

Finansrådet är ett rådgivande forum och beslutar inom ramen för finanspolicyen. Rådets syfte är samordning och informationsutbyte för att uppnå en optimal finansiering för kommunkoncernen. Finansrådets möten ska dokumenteras och diarieföras. Finansrådet består av kommundirektör, ekonomidirektör, economichef, finanssamordnare samt VD från de bolag som har lån och finansieringsbehov

Likviditetshantering

Målsättningen med likviditetshanteringen är att kommunkoncernens likviditet alltid ska vara så stor att en god betalningsberedskap kan hållas. Nedan anges målen för kommunkoncernens likviditetshantering.

Den övergripande målsättningen för kommunkoncernens likviditetshantering är:

- För att möjliggöra en optimal likviditetshantering ska all likviditet inom kommunkoncernen samordnas av koncernbanken.
- Kommunkoncernen ska kontinuerligt sträva efter en avvägd likviditet där en optimal betalningsberedskap eftersträvas.

Likviditetsplanering

För att optimalt kunna hantera och planera kommunkoncernens likviditet ska likviditetsprognoser upprättas av kommunkoncernen. Dessa prognoser samlas till en koncernlikviditetsprognos. Prognosen ligger till grund för nyupplånings- och placeringsbeslut av likvida medel. Om prognosen visar på ett likviditetsöverskott som inte är tillfälligt ska en analys genomföras för att se på möjligheterna att amortera av befintlig låneskuld.

Likviditetsplaneringen ska vara rullande och avse in- och utbetalningar både i ett kort och ett långt perspektiv. Den kortare likviditetsplaneringen är minst per månad och den längre likviditetsplaneringen är på minst ett år och längre. Likviditetsplaneringen ska vara en dokumenterad och strukturerad process.

Betalningsberedskap

Kommunkoncernen ska ha tillgång till likvida medel för att kunna fullgöra sina betalningsåtaganden. Kommunkoncernen ska ha likvida medel för att klara löpande utgifter under minst 30 bankdagar. Utöver det ska en checkräkningskredit motsvarande minst fem procent av kommunkoncernens intäkter finnas. Betalningsberedskapen ska följa likviditetsplaneringen, och analyseras för att klara av att hantera kommande finansieringsbehov.

Skuldförvaltning

Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om ramar för kontokrediter och långfristig upplåning i form av ramar för nyupplåning och omsättning av lån som ska gälla för det kommande budgetåret.

Den övergripande målsättningen för kommunkoncernens skuldförvaltning är att:

- Aktivt minimera kostnader kopplade till finansiering och risker för kommunkoncernens finansiering samt säkerställa tillräcklig likviditet för hela kommunkoncernen.

- Eftersträva en jämn fördelning i skuldportföljens förfallostruktur.
- Optimera kommunens finansnetto med hänsyn tagen till ovanstående.

Tillåtna finansieringsinstrument är följande:

- Fasträntelån
- Lån mot rörlig ränta
- Checkräkningskredit
- Leasing
- Kreditlöften
- Finansiella derivat

Riskhantering

All form av ekonomisk verksamhet innebär oundvikligt ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv finansförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker som uppstår. Genom en aktiv finansförvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera riskerna.

Kommunkoncernens finansiella risker utgörs främst av:

- Likviditetsrisk
- Refinansieringsrisk
- Ränterisker
- Valutarisker
- Motpartsrisk
- Operativa risker
- Placeringsrisker
- Övriga marknadsrisker

En viktig del av skuldförvaltningen är att på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt hantera dessa risker. Den övergripande risken som behöver hanteras i skuldförvaltningen är att en oförutsedd ökning av lånekostnaderna påverkar budgeten och det ekonomiska utfallet. För att begränsa finansieringsrisken ska kapitalbindningen i låneportföljen fastställas och för att begränsa ränterisken ska

räntebindningen i låneportföljen fastställas. Detta anges nedan i rubrikerna kapitalbindning och räntebindning.

Kapitalbindning

Kommunkoncernens genomsnittliga kapitalbindning ska ligga inom ett intervall mellan 1,5 och 4 år. Högsta andelen kapitalbindningsförfall inom 12 månader får uppgå till maximalt 25 procent.

Räntebindning

Kommunenskoncernens genomsnittliga räntebindning ska ligga inom ett intervall mellan 1,5 och 4 år. Högsta andelen räntebindningsförfall inom 12 månader får dock uppgå till maximalt 25 procent.

Finansiella derivat

Derivat får inte användas i spekulativt syfte. Derivat får endast användas som säkringsinstrument. All användning av derivatinstrument förutsätter att kommunen har god förståelse för instrumentets funktion, pris/värdering och tillhörande risker och har administrativa rutiner som kan hantera dessa affärer.

Tillåtna derivat är ränteswappar. Ränteswappar får endast användas till att förkorta eller förlänga räntebindningstiden på befintliga eller planerade framtida underliggande lån i skuldportföljen med syfte att säkra framtida räntekostnader.

Utlåning från koncernbanken

Utlåning från kommunkoncernen ska ske inom ramen för de av kommunfullmäktige fastställda utlåningsramarna. De interna lånen förmedlas till bolagen som en limit på deras underkonto i koncernkontosystemet. Månadsvis debiteras respektive organisation för sina räntekostnader.

Räntepåslag/borgensavgift

När en kommun ställer ut lån till ett kommunalt bolag krävs det enligt statsstödsreglerna att kommunen debiterar ett räntepåslag eller en borgensavgift. Detta för att därmed justera upp räntan till en marknadsmässig nivå motsvarande den ränta ett motsvarande privat bolag skulle erhålla om de hade lånat på egna meriter.

Räntepåslaget/borgensavgiften ska uppdateras en gång per år efter att årsredovisningen har godkänts. Kommunfullmäktige beslutar om räntepåslaget i samband med budgeten. Beräkningssättet för nivån av räntepåslaget/borgensavgiften ska dokumenteras.

Kommunfullmäktige har rätt att ta beslut om en administrativ avgift på lånet för att täcka de kostnader kommunen har för koncernbanken. Avgiftens storlek beslutas av kommunfullmäktige i samband med budgeten.

Leasing

Leasing ska endast användas om det är mer fördelaktigt att hyra (leasing) jämfört med att äga. Det finns två olika leasingformer: finansiell och operationell. I vissa fall kan leasing vara förmånligt, till exempel när leasingen skapar vissa skattemässiga fördelar eller när kommunen strategiskt vill undvika ett långsiktigt ägande.

Operationell leasing är att likställa med hyra medan finansiell leasing är att likställa med lån. Finansiellt leasingavtal ska fastställas av kommunfullmäktige i ett separat ärende.

Finansiell leasing ska tas upp i balansräkningen, både som tillgång och skuld. Denna finansieringsform är att jämföra med upplåning. Värdet av dessa leasingavtal, nuvärdet av avtalets framtida betalningar, ska ingå vid beräkning av kommunfullmäktiges låneram.

Vid finansiell leasing ska en ekonomisk kalkyl och en riskanalys upprättas av finansförvaltningen. Undertecknande av leasingavtal sker enligt delegationsordningen.

Kommunkoncernens kapitalförvaltning och avkastningsmål

Kommunkoncernen kapitalförvaltning av medel är uppdelade i två förvaltningar, kortfristig likviditetsförvaltning och långfristig likviditetsförvaltning. Den kortfristiga likviditetsförvaltningen avser 1-2 år och den långfristiga likviditetsförvaltningen avser 2-10 år.

Kortfristig likviditetsförvaltning

Syftet är att förvalta kommunens likvida medel på ett sådant sätt som säkerställer en god betalningsberedskap för kommunkoncernen. När medel placeras ska en god avkastning erhålls samtidigt som betalningsberedskapen upprätthålls. Med god avkastning avses en avkastning som överstiger inlåningsräntan på koncernkontot.

Långfristig likviditetsförvaltning

Syftet med förvaltningen är att erhålla en god avkastning och skapa en buffert för framtida investeringsbehov. Med långsiktig förvaltning avses en avkastning som överstiger inlåningsräntan på koncernkontot, med i genomsnitt 1,5 procent mätt över en tidsperiod på fem år.

Ansvarsfulla och etiska placeringar

Tillgångsförvaltningen/Kapitalförvaltningen ska följa särskilda hållbarhetsrelaterade kriterier. Kommunen ska därför inte investera i företag som bryter mot internationella konventioner utifrån FN:s Globala Compact och OECD:s riktlinjer för företag inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption samt inhumana vapen. Det betyder exempelvis att kommunen inte investerar i bolag som tillverkar landminor, kluster- och atomvapen eller

äger fossila tillgångar för exploatering (kol, olja och gas) och heller inte i företag som producerar pornografi. Kommunen avstår även från att investera i företag där mer än 5 procent av omsättningen kommer från produktion av alkohol, tobak, vapen och spel.

Förvaltningsstrategi

Kommunkoncernen tillämpar en strategisk allokeringstrategi som innebär att man fastställer en långsiktig fördelning mellan olika tillgångsslag uttryckt som en normalportfölj. Vikterna i normalportföljen ska motsvara den fördelning som krävs för att uppnå det långsiktiga avkastningsmålet tillsammans med att beakta riskaptit i portföljerna. Vikterna beräknas utifrån tillgångarnas marknadsvärden. Avvikelser från normalportföljen kommer förekomma på grund av att de olika tillgångarnas marknadsvärden förändras. Därför tillåts tillgångarnas värde att variera mellan angivna högsta och lägsta värden. Portföljerna förvaltas passivt och viktas kontinuerligt om enligt normalportföljens fördelning. Normalportföljens fördelning fastställs utifrån portföljanalyser där hänsyn till tas till förväntad avkastning och risk för de olika tillgångsslagen.

Tillgångsslag

De förvaltade medlen får placeras i följande tillgångsslag:

1. Räntebärande värdepapper
2. Aktier
3. Likvida medel

Placeringar kan ske i enskilda värdepapper eller i fonder. Placeringar i fonder förutsätter att fondens placeringsinriktning i allt väsentligt överensstämmer med de placeringsregler som anges i denna policy. Derivatinstrument är tillåtet vid fondplaceringar i enlighet med respektive fonds fondbestämmelser för derivathantering. Den kortfristiga likviditetsförvaltningen får endast investera i tillgångsslagen räntebärande värdepapper och likvida medel.

Tillgångsslag	Långfristig likviditetsförvaltning		Kortfristig likviditetsförvaltning	
	Normal	+/-	Normal	+/-
Räntebärande värdepapper	85%	+/- 15%	100%	100%
Aktier	15%	+/- 15%		
<i>-varav svenska aktier</i>	25%	+/- 25%		
<i>-varav globala aktier</i>	75%	+/- 25%		

Räntebärande papper

Placering tillåts i svenska och utländska räntebärande värdepapper med hög kreditvärdighet. Räntebärande placeringar i annan valuta än SEK ska vara valutasäkrade. Räntebärande värdepapper har två viktiga riskfaktorer: kreditrisk och ränterisk.

Kreditrisk

Kreditrisk berör ränteplaceringar och definieras som risken för värdetförlust på grund av att en motpart (till exempel bank, kommun eller företag) inte fullgör sina finansiella förpliktelser. För att hantera denna risk ska placeringarna fördelas med god spridning (diversifiering) på olika utgivare (emittenter) av värdepapper. I detta sammanhang ska kreditrisk framför allt ses som risken för att marknadsvärdet på ränteplaceringar faller i tider av finansiell oro och stigande kreditspreadar (skillnad mellan den premie en motpart behöver betala till en långivare och den riskfria räntan).

För att hantera kreditrisken på ett effektivt sätt ska ränteplaceringar ske i fonder som består av räntebärande värdepapper med god kreditvärdighet och diversifiering. Med god kreditvärdighet menas att räntefonder ska ha en genomsnittlig rating om lägst BBB- eller motsvarande (från S&P Global Ratings). Vid placeringar i enskilda räntebärande värdepapper ska emittenten ha en rating om lägst AA-/Aa3 (från S&P Global Ratings/Moodys).

Ränterisk

Ränterisk är ett mått på hur avkastningen på en räntebärande tillgång påverkas av en förändring av den underliggande marknadsräntan. Marknadsvärdet på räntebärande värdepapper faller när det allmänna ränteläget stiger, och omvänt när räntorna faller. Ränterisken begränsas genom att den genomsnittliga löptiden (durationen) maximalt får uppgå till 5 år i den långfristiga likviditetsportföljen samt maximalt 1,5 år i den kortfristiga likviditetsportföljen.

Valutarisk

Valutarisken anger portföljens känslighet för förändringar i den svenska kronans värde kontra utländska valutor. Räntebärande värdepapper ska valutasäkras då valutarisken i annat fall skulle bli den dominerande risken i placeringen.

Aktier

Placering i aktier sker endast i fonder, det vill säga att fonder kan omfattas av aktier. Placering i aktier ska göras med god spridning (diversifiering) på bolag, branscher och geografiskt område.

Aktieplaceringar valutasäkras normalt sett inte då valutarisken ingår som en mindre del i den totala risken i placeringar i aktier på utländska marknader.

Motparter och förvaring av värdepapper

Förvärv och försäljning av värdepapper, extern förvaltning samt förvaring av kommunens tillgångar får endast ske via motparter som har de tillstånd som krävs av Finansinspektionen. Utländska institutioner ska ha tillstånd motsvarande Finansinspektionens.

Uppföljning och rapportering

Rapportering och uppföljning av de i finanspolicyn ingående delarna ska verifiera att verksamheten bedrivs enligt policyn. Rapporteringen ska minst innehålla aktuella skuldnivåer, aktuella marknadsräntor med snittränta i portföljen, ränterisk, motpartsrisk och genomsnittliga bindningstider för ränta och kapital.

Vid förvaltning av kapital ska det verifieras att placeringar och risker överensstämmer med policyn. Rapportering ska minst innehålla portföljförvaltningens resultat, riskmått och exponeringar. Portföljernas förvaltningsresultat ska jämföras med avkastningsmålet årligen samt utvärderas regelbundet mot relevanta index för totalportföljen och per tillgångsslag. De jämförelseindex som används vid utvärdering av kapitalförvaltningen skall i rimlig grad motsvara underliggande tillgång avseende underliggande exponering och risknivå.

Intern kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om styrande dokument för intern kontroll. Dessa styr arbetet med internkontrollen inom hela kommunkoncernen. Uppföljning och återrapporering sker enligt beslutad årsplanering.

Den interna kontrollen ska säkerställa att kapital- och skuldförvaltningen sker inom ramen för policyn samt förebygga avsiktliga eller oavsiktliga fel i de operativa och administrativa rutinerna.